דף טז

בענין אשת כהן בהריון

בסוגיא דנזיר בבית הקברות נחלקו רבי יוחנן וריש לקיש אם חלה נזירות על מי שקיבל עליו נזירות בשעה שנמצא בבית הקברות. לדעת רבי יוחנן חלה הנזירות, ואילו לדעת ריש לקיש אין הנזירות חלה.

והשאלה היא אם בעצם האפשרות של חלות נזירות בתוך מצב הסותר את דיניה. מצד אחד אפשר לומר שהטומאה אינה מפקיעה את עצם קבלת הנזירות, אלא רק מונעת ממנו לקיים עתה את דיני הנזירות בשלימות עד שיטהר. מאידך אפשר לומר שכיון שחלות הנזירות עומדת בסתירה למצב הטומאה שבו הוא נמצא, אין מקום כלל לחלות הנזירות כל זמן שטומאתו עליו.

ועל פי זה יש לעיין בנידון דומה, באשת כהן מעוברת, לענין כניסה לבית הקברות או למקום שיש בו טומאת מת, כגון בית חולים שיש בו חשש טומאה. השאלה היא האם כבר בהיות העובר במעי אמו חלה עליו קדושת כהונה לענין איסור טומאת מת, וממילא יש לדון אם האם מחוייבת שלא להכניסו למקום טומאה, או שמא כל זמן שלא נולד עדיין אין עליו חלות כהונה לענין זה, ורק עם לידתו חלים עליו דיני הכהונה.

ראשית הדיון בנידון זה הוא בדברי הרוקח (מובא בש"ך יו"ד סי' שעא ס"ק א). הרוקח פוסק שאשת כהן מעוברת מותרת להיכנס לאוהל המת, משום שיש כאן ספק ספיקא, ספק שמא העובר נפל הוא, ולא יחיה שלשים יום לאחר לידתו, ועוד ספק שמא נקבה היא.

אכן, רבים מן האחרונים הקשו על דברי הרוקח מכמה צדדים. ראשית, שהעובר נמצא כולו בתוך מעי אמו, והרי דבר טהור הבלוע בתוך דבר אחר אינו מקבל טומאה מן החוץ. וא"כ לכאורה אין הטומאה שבאוהל יכולה לחול עליו. כן הקשה המג"א (סי' שמג ס"ק ב). עוד הקשו, שבעובר של אשת כהן שאינה בעצמה בת כהן, קודם לידתו עדיין אין עליו דין כהן, וא"כ איסור טומאת כהנים אינו אמור לחול עליו כל זמן שלא נולד. כן הקשה התפארת למשה (יו"ד שם). ועוד יש להקשות שעובר קודם לידתו אינו נחשב עדיין ל"נפש" בפני עצמו, וכמבואר במשנה באהלות (ז, ו), וא"כ יש לדון אם שייכת בו כלל קבלת טומאה, שהרי דיני טומאה נאמרו באדם שהוא בגדר נפש. וכעין זה הקשה המנחת אשר.

בזמנם של האחרונים, בדרך כלל לא היה ידוע קודם הלידה אם העובר זכר או נקבה, ולעולם נשאר הספק שמא נקבה היא, וא"כ אף לדעת הרוקח יש להתיר מטעם ספק ספיקא, כנ"ל. אולם בזמננו, שעל ידי בדיקות שונות ניתן פעמים רבות לדעת עוד קודם הלידה אם העובר הוא זכר, מתעוררת השאלה מחדש. האם יש לחוש לשיטת הרוקח, וממילא במקום שידוע שהעובר זכר יש לאסור על אשת הכהן להיכנס למקום טומאה. או שמא יש לסמוך על שיטות האחרונים החולקים עליו, ולדבריהם אף כשהוברר שהעובר זכר עדיין מותר לה להיכנס.

ובשיירי כנסת הגדולה (יו"ד שם) העיד שבכמה מקומות נהגו להחמיר בדבר ולא הניחו לאשת כהן מעוברת להיכנס למקום טומאה. אולם כתב על מנהג זה שהוא "מנהג בורות", משום שאין העובר מקבל טומאה כלל. מאידך הביא בשם רבי עזריה שהחמיר למעשה לחוש לשיטת הרוקח. ולמסקנתו נראה שאף במקום שנהגו להחמיר, אין זה אלא בגדר מנהג חסידות, אבל מעיקר הדין מותר לאשת כהן מעוברת להיכנס למקום טומאה.

אולם אף אם ננקוט להקל בכל הנוגע לעובר בעודו במעי אמו, עדיין יש לעיין באשת כהן היולדת בן זכר בבית חולים שידוע שיש בו טומאת מת. הרי ברגע הלידה כבר יצא הוולד ממעי אמו וחלה עליו קדושת כהונה בפועל, ואם כן יש לדון אם מותר להשאירו במקום שיש בו טומאת מת, ומה מוטל על הוריו לעשות למעשה. ובעזרת ה' נמשיך לדון בשאלה זו בדף הבא.

For questions and comments, please contact Rabbi Millman (ashermillman@gmail.com)